

להתוודע

ולהגלות מחמדי התורה בכל דף בשי"ס

קידושין דף פא

בענין יחוד כשבעלה בעיר

בקידושין דף פ"א. אמר רבה, בעלה בעיר אין חוששין משום ייחוד וכו'.
 רב ביבי איקלע לבי רב יוסף, בתר דכרך ריפתא, אמר להו שקולי דרגא מתותי ביבי. והא אמר רבה בעלה בעיר אין חוששין משום ייחוד, שאני רב ביבי דשושבינתיא הואי, וגייסא ביה.

- א -

בגדר ההיתר דבעלה בעיר

ועוד כתב בחכמת אדם שם דאם היא מתייחדת ברשות בעלה, וכל שכן כשבעלה נתן לה רשות לדבר עם איש אחד דבר סתר ולסגור הדלת, פשיטא דאסור, כי בזה אינה מתייחדת מבעלה שתתפס שנתייחדה. ובבית אדם שם מרחיב בזה.

אמנם בברכי יוסף אהע"ז סי' כ"ב סעיף ח' בשיירי ברכה מביא בשם ספר ידי אליהו (תיקון פ"ח) שכתב דבמתייחדת בבית אחר הדבר תלוי בפלוגתא בין רש"י והרמב"ם שנחלקו בגדר ההיתר דבעלה בעיר. דהנה רש"י (הנ"ל) כתב דההיתר של בעלה בעיר הוא משום שהיא מתייחדת שהבעל יבא עכשיו, ולדבריו אין זה אמור אלא בביתה, כי בביתה היא מתייחדת שהבעל יחזור לביתה. אבל הרמב"ם כתב דהטעם הוא משום מפני שאימת בעלה עליה, ומשמע דאין זה משום שהיא מתייחדת שתהא נתפסת שנתייחדה, אלא דכל שבעלה בעיר אימת בעלה עליה שלא לזנות, ולדבריו אין הבדל בין אם מתייחדת בביתה או בבית אחר.

והנה בברכי יוסף שם מביא מכת"י הר"ר אליהו ישראל ז"ל שכתב דלסברת ספר ידי אליהו (הנ"ל) שסובר דרש"י והרמב"ם נחלקו אם ההיתר דבעלה בעיר הוא משום שהיא מתייחדת שתהא נתפסת שנתייחדה, או משום שאימת בעלה עליה לזנות, לפי זה נמצא שיהא עוד נפקותא בזה לגבי כשהיא יודעת בבירור שהבעל הוא בריחוק מקום שאינו עתיד להגיע בשעה שהיא מתייחדת, דלדעת רש"י תהא אסורה להתייחד ולדעת הרמב"ם תהא מותרת להתייחד. אכן הרא"י (הנ"ל) חולק על ספר ידי אליהו וכתב דאין בה פלוגתא בין רש"י והרמב"ם, כי גם הרמב"ם שכתב דאימת בעלה עלי' כוונתו שחוששת שיבא הבית ותהא נתפסת שנתייחדה, ולכן גם להרמב"ם אם הבעל נמצא בריחוק מקום אסורה ביחוד.

אמנם בברכי יוסף שם חולק על דברי הר"ר אליהו ישראל ז"ל, וכתב דמה ששינוי דאם בעלה בעיר מותר נאמר למילתא פסיקתא דאין איסור יחוד כשבעלה בעיר, ואין לנו לחלק חלוקים מדעתנו.

והנה בספר דבר הלכה על הלכות יחוד פרק ז' בהגה"ה ב' מביא בשם בעל חזון איש דהיתר יחוד כשבעלה בעיר הוא משום שאז יש לאשה אימה רגשית וטבעית, ויש להתיר בכל האופנים. ושם בסעיף כ"א כתב בשם החזו"א שהורה (בשנת תשי"ג) דכל עיר תל אביב נחשבת לעיר אחת ואפילו שכונותיה הרחוקות. אבל תל אביב ורמת גן נחשב לעיר אחרת, וכל שכן תל אביב ופתח תקוה אינו נחשב בעלה בעיר. [ויש לברר הדבר בזמנינו שנתקרבו השכונות].

ושם בהגה"ה ג' מביא דהחזון איש התיר לבחור שהיה גר בתל אביב ואביו היה אלמן ונשא אשה אחרת, ופעמים רבות היה אביו יוצא למסחרו בכל קצוי העיר, והתיר לו לשהות עם אשת אביו מפני שהיה בעלה בעיר.

אם זה היתר לכתחילה או לגבי שאין מלקין על היחוד

- רש"י, תוס', רמב"ם, טור ושו"ע ונ"כ -

א. הנה במה שאמר רבה דאם בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד, נחלקו בו הראשונים אם זה היתר לכתחילה או לא. דהנה רש"י (ד"ה בעלה) כתב דמה שאם בעלה בעיר אין חוששין לה משום יחוד, היינו שאין מלקין אותו על איסור יחוד, מפני שמתייחד שהבעל יבא עכשיו. וכתבו בתוס' (ד"ה בעלה) דמשמע מדברי רש"י דמה שאמר רבה דאם בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד, אינו היתר לכתחילה, אלא שאם נתייחד אין מלקין אותו, אבל יש בזה איסור יחוד. ובתוס' ר"י הזקן ובר"ן כתבו כלשון רש"י, ומשמע שגם הם סוברים שיש איסור בדבר.

אמנם התוס' חולקים וסוברים דבעלה בעיר אין איסור יחוד. והם מוכיחים כן ממה שהקשו בגמ' מדוע הזהיר רב יוסף שרב ביבי לא יתייחד עם אשתו, והרי היה בעלה בעיר, ולדעת רש"י דבעלה בעיר אין זה היתר לכתחילה הרי אין שום קושיא מדוע הזהיר רב יוסף על היחוד, שהרי לכתחילה אסור גם בבעלה בעיר, ומוכח בגמ' דבעלה בעיר מותר לכתחילה.

והרמב"ם בפרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה הלכה י"ב כתב דאשת איש שהיה בעלה בעיר, אינה חוששת לייחוד, מפני שאימת בעלה עליה. וכן כתב בשו"ע אהע"ז סי' כ"ב סעיף ח'. וכתב בב"ח שם ובבית שמואל שם סק"ב דזה כדעת התוס' דבעלה בעיר אין בזה איסור כלל. אכן הם מביאים גם דעת רש"י דיש איסור בזה. [בספר דבר הלכה פרק ז' סעיף א' מביא דעות שראוי להחמיר כדעת רש"י שלא להתיר יחוד על ידי בעלה בעיר. אכן הוא מביא בשם כמה פוסקים וביניהם דעת החזון איש דיש להתיר לכתחילה. וראה עוד להלן].

היתר דבעלה בעיר אם אמור גם בבית אחר שאין בעלה עלול להגיע לשם / היתר דבעלה בעיר אם מועיל כשהבעל מרשה לה להתייחד / אם ההיתר הוא מחמת שחוששת שתתפס על ידו שנתייחדה, או מפני שיש לו אימה טבעית שלא לזנות / עיר גדולה שהבעל נמצא בריחוק מקום ולא יוכל להגיע במשך זמן יחוד / מדברת עמו בטלפון בריחוק מקום

- חכמת אדם, ברכ"א, חזו"א, הערות הגריש"א, אגר"מ, שבה"ל, דברי יציב -

ב. והנה בגדר ההיתר דבעלה בעיר מצינו שני דרכים בפוסקים, ומזה מסתעפים כמה פרטי הלכות, כמו שיבואר.

בחכמת אדם כלל קכ"ו סעיף ו' כתב דההיתר דבעלה בעיר מועיל דוקא בביתה, דבזה אין משום יחוד, כי היא חוששת שמא יבוא בעלה לביתו. אבל כשתלך היא לבית אחר, אין אימת בעלה עליה, שהרי בעלה אינו יודע היכן היא, ואינה מתייחדת שיבא אצלה, ואין מועיל מה שבעלה בעיר. וכן כתב בנתיבות לשבת (לבעל הפלאה) באהע"ז סי' כ"ב שם סק"ה.

בקיעות במקום עבודתו, וכל שכן מאחר שיש פוסקים שראוי לכתחלה להחמיר כדעת רש"י דכל שבעלה בעיר יש איסור. ונוסף לזה בזמנינו שכיחים פריצים, ויש שסוברים דפריצים אין מועיל ההיתר דבעלה בעיר, א"כ בודאי דיש לייעץ להחמיר לכתחלה, ע"כ.

אכן בשו"ת דברי יציב חאה"צ ס"י מ"ב מאריך בזה, ובתחילת דבריו דבעיקר איסור יחוד יש לסמוך על דעת הסוברים שאינו איסור דאורייתא אלא איסור דרבנן, ונמצא שאין הנידון לגבי דאורייתא אלא לגבי דרבנן. ושוב העלה דיש לסמוך על הכרעת הברכי יוסף (הנ"ל) דההיתר דבעלה בעיר אינו דוקא כשחוששת שמא יבא הבעל פתאום, אלא דכל זמן שבעלה בעיר שורה עליה פחד טבעי מאימת בעלה, ומחמת הפחד שאופפת אותה חוששת לכל דברים רחוקים וסיבות שונות שימלך בדעתו וישוב לביתו, וכתב דאפילו אם דיברה עמו עכשיו בטלפון בהיותו מריחוק מקום, בכל זאת מקוננים בלבה ספיקות וחששות שונות דשמא הוא בקירוב מקום אלא שרצה לנסותה וכיוצא בזה, כי הפחד הטבעי לא מרפה ממנה כל זמן שהבעל נמצא בעיר. וכתב דזהו אפילו לשיטת רש"י שהחשש הוא שיבא לביתו.

וכתב דביותר נראה דמיעקרא לא רצו חז"ל להחמיר כל כך שאם יצא הבעל לזמן קצר יהא איסור יחוד, דהרי שיעור יחוד הוא זמן קצר מאוד להמבואר בפוסקים ובפרט אם יש איסור גם בחצי שיעור, ומכיון שרוב עיירות אינן גדולות כ"כ לא אסרו מתחלה רק כשיוצא לעיר אחרת, ושוב לא חילקו בשיעור גודל העיר.

ובפרט שהמדובר באשה כשרה ולא פרוצה לענין יחוד עם מי שאין לבו גס בה, ומלתא דלא שכיחא היא שתפתה לעבירה בזמן קצר. וגם אם איסורו מדברי קבלה, לא נאמר האיסור אלא כשבעלה בעיר אחרת, דאפשר שמסחת דעתה מאימת בעלה, אבל אותה עיר לא נאמר האיסור כלל.

והנה שם בס"י מ"ג כתב לו הרב השואל כמה השגות שהשיג הגרי"ש אלישיב זצ"ל על תשובתו, (וכנ"ל שזהו דעת הגרי"ש דבמקום רחוק אין מועיל בעלה בעיר). אמנם הוא משיב ומצדיק דבריו דיש מקום להקל בזה, בפרט בזמנינו שכמעט אי אפשר להזהר בזה, כי שכיח מאוד שפועלים באים לעבוד בבית כשהבעל נמצא במקום עבודתו, ואם באת להחמיר בזה לא הנחת בת לאברהם אבינו שלא נכשלת באיסור יחוד. ובפרט למשמעות הפוסקים ששיעור האיסור בזמן קצר מאוד. והוא מסתייע לזה ממה שכתבו בתוס' שאנץ בסוטה דף כ"ה. (ד"ה אמר) דגם בארוסה ושומרת יבם מועיל בעלה בעיר, אע"ג ששם אינה חוששת שמא יבא לפתע.

אמנם עם כל זה הוא מסיק דזה ללמד זכות על עם קדוש בדבר שאם נחמיר יגרם הרבה ביטול תורה, וכמעט אי אפשר לעמוד בו. אבל בוודאי שהרוצה להחמיר על עצמו ובני ביתו תבא עליו ברכה. א

- ב -

דרכים שאין מועיל היתר דבעלה בעיר

הפוסקים דהיתר בעלה בעיר מועיל גם ביחוד עם מי שעסקו עם הנשים, ולכן מועיל היתר זה גם באשה שהולכת לרופא. אלא שהוא מביא דיש מי שמחמיר בדבר.

ושם בסעיף ו' כתב בשם רוב הפוסקים דגם עם פרוץ מועיל ההיתר דבעלה בעיר. אלא שמביא בשם כמה פוסקים דאין מועיל היתר זה בפרוץ. [ובענינים אלו יש עוד להתרחב הרבה, ואין הגליון מספיק לזה].

ומוכח שדעתו להתיר על ידי בעלה בעיר אפילו אם היא מתייחדת עמו על פי רשות הבעל.

אכן בספר הערות הגרי"ש אלישיב (בסוגיין) כתב דידוע שדעת החזון איש הוא דההיתר של בעלה בעיר הוא משום דקים להו לחז"ל דכל שיודעת שהוא בעיר אז אימת בעלה עליה, ולכן אפילו במקום שאי אפשר בשום אופן במציאות שיבוא עתה לביתו מותר ביחוד. אמנם הוא כתב דדברי החזון איש הם דברי חידוש, ולדעתו כשהדבר ברור שאי אפשר לו להגיע לביתו, אסור.

והוא מבאר דודאי שההיתר של בעלה בעיר אמור אפילו אם הוא חשש רחוק אצלה שבעלה יבוא עתה לביתה, מכל מקום באופן שברור לה שאי אפשר שיבוא ברגעים אלו לביתה, אין בזה ההיתר של בעלה בעיר. ולכן אם דיבר עמה בטלפון ממש ברגע זה מקצה אחר של העיר שאי אפשר להגיע משם לביתו בפחות מחצי שעה נסיעה, נראה פשוט דאסור להתייחד עמה.

אמנם אם יצא מביתו לתפלת שחרית, אע"ג שמעולם לא קרה שחזר לביתו באמצע התפלה, מותר מדין 'בעלה בעיר', דכיון שיש אפשרות למעשה שיגיע לביתו, אז אימת בעלה עליה.

וכן בשו"ת אגרות משה אה"צ ח"ד סי' ס"ה (אות ז') כתב דאם הבעל בעיר אלא שהוא חבוש בבית האסורין, וברור לה שלא יניחוהו לצאת איזה זמן, יש בזה איסור יחוד, כי ההיתר דבעלה בעיר הוא כדברי רש"י (הנ"ל) שהיא מתיירא שהבעל יבא, וזה לא שייך כשחבוש בבית האסורין.

כיוצא בזה, בעיר גדולה וידוע לה שהבעל הלך לקצה העיר, שמביתו עד המקום שהלך לשם הוא ערך שעה, והחזרה הוא שעה, וצריך לשהות שם ערך שעה, אסורה ביחוד. וכל שכן באלו שעובדים אצל אחרים ושוהין שם שמונה שעות, והדרך לשם והחזרה משם הוא לערך שתי שעות, שיש בזה איסור יחוד. אבל אם עובד ברשות עצמו, ויכול לבא לביתו כשרוצה לפעמים, אין בזה איסור יחוד. והוא מסיים שזה נוגע מאוד לדעת את זה.

ובשו"ת שבט הלוי ח"ג סי' ק"פ כתב לגבי מי שבעלה בעיר ועושה מלאכתו בבית חרושת כל היום, והיא יודעת שהיא במקום רחוק שאי אפשר לו להגיע עכשיו לביתו, דלפי מה שכתבו הפוסקים (הנ"ל) הרי זה תלוי בפלוגתת רש"י והרמב"ם בגדר ההיתר דבעלה בעיר, וכל שכן אם היא מדברת עמו בטלפון, דלדעת רש"י נמצא דיש להחמיר יותר כיון שהדבר ברור שהוא במרחקים, ואין לה פחד כלל שיבא פתאום תוך שיעור יחוד, אמנם לדעת הרמב"ם דאימת בעלה עליה גורם, כל שכן דכשמדברת עמו ושומעת קולו, אימתו עליה עוד ביתר שאת. והעלה דלמעשה מסתפינא להקל בעיר גדולה כשיש תרתי לריעותא, שהוא במרחקים, וגם עושה

מי שלבו גס בה / עסקו עם הנשים / יחוד עם פרוץ

- דבר הלכה בשם פוסקים -

ב. כפי האמור בגמרא היתר דבעלה בעיר אינו מועיל במי שגס בה. וכן כתב בשו"ע דאין מועיל בעלה בעיר אם גס בה, כגון שגדלה עמו, או שהיא קרובתו.

והנה בספר דבר הלכה על הלכות יחוד פרק ז' סעיף ח' מביא דדעת רוב

אשתו, ואם בבעלה בעיר קיל שאם נתייחד אין מלקין על זה, מאחר שאינו איסור חמור כל כך לא היה לחוש על צד ספק למנוע חשש יחוד, כיון שאף אם יבא לידי יחוד אין בזה איסור גמור.

א בפני יהושע (בסוגיין) וביושועות יעקב אה"צ סי' כ"ב סק"ב מיישבים שלא תקשה מדברי הגמ' על דעת רש"י שסובר דאסור להתייחד, דאם כן מה מקשה הגמ' על רב יוסף שהזהיר שלא יתייחד רב ביבי עם אשתו והרי כשבעלה בעיר מותר, וכתב דבגמ' משמע דרב יוסף הזהיר על הספק שלא יהא חשש יחוד עם